

עת"א 9258/05 - ברק צרפתி נגד ועדת השחרורים, היועץ המשפטי לממשלה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 9258-05-14 צרפתி נ' ועדת השחרורים ואח'
בפני כב' השופט אברהם טל, אב"ד - נשיא
כב' השופט זהבה בוסתן
כב' השופט ד"ר שמואל בורנשטיין
העוטר ברק צרפתி
נדג' המשייבים
1. ועדת השחרורים
2. היועץ המשפטי למדינת ישראל

פסק דין

לפנינו עתירה כנגד החלטת ועדת השחרורים (להלן: "הוועדה"), מיום 1.5.14, אשר דחתה את בקשה העוטר לשחרור מוקדם.

העוטר מרצה את מסרו הראשוני במשך 15 שנים בגין הריגה. העוטר ذكر למוות את המנוח, כשאשתו של המנוח נוכחתה במקום וצופה בכל, על רקע חיכוך בין כלבייהם.

כתב האישום ייחס לעוטר עבירות רצח אך בסופו של יומם, לאחר שמייעת הראיות, הוא הורשע בהריגה.

ערעורו של העוטר לביהם"ש העליון התקבל חלקית ועונשו הופחת מ- 17 ל- 15 שנות מאסר (ראה נספחים א-ד לעתירה).

ההילך וההחלטה הוועדה נושא העתירה

1. ביום 24.4.14 התקיים דיון בבקשת העוטר לשחרור מוקדם, שבו נכחו בני משפחת המנוח, אשר התנגדו לשחרורו על תנאי של העוטר (ראה המכתב שצורף כנספח א' ל痼בת המשיב ודבריו אחותו של המנוח בוועדה).

2. ב"כ היudem"ש התנגד לשחרורו המוקדם של העוטר והתיחס לדוח הסוציאלי ממנו עולים מספר סימני שאלה. הוא הפנה לחומרת העבירה בה הורשע העוטר ולנסיבותיה, בין היתר, לאור עדותו של עד הראייה רונן, כפי שצוטטה בפסק הדיון, למידע מודיעיני שלילי אודות העוטר, להנגדתה של משטרת

ישראל ולמסוכנות הנש��פת מהעוטר.

.3

בפני הוועדה הונחו המסמכים הבאים:

א. ד"ח סוציאלי המלמד כי העוטר שולב במהלך מסרו בהליך טיפול קבוצתיים ופרטניים וסימן אותו בהצלחה. הוא השלים בגריות, השתתף בפעילויות חינוך שונות בכלל והוא משולב במסגרת תעסוקתית במשך מספר שנים. העוטר יצא לחופשות סדירות של 72 שעות ללא חריגה ומשנת 2008 אין לו עבירות משמעות.

יחד עם זאת ההתרומות היא כי "חרף התנהלותו החיובית לעיתים במצב לחץ וחוסר וודאות הוא זקוק לתמיכה והכלה, מערכת עם גבולות ברורים מיטיבה עמו והוא זקוק לליויו ותמכה אינטנסיביים לאחר שחרורו" (ראה נספח ח' לעתירה).

ב. עמדת משטרת ישראל אשר מתנגדת לשחרורו המוקדם של העוטר לאור חומרת העבירה שביצע.

ג. מידעים חסויים מהשנים 2006-2010 שהוצעו גם בפנינו.

ד. תוכנית ראש"א לפיה העוטר יגיע לשיחת טיפולית פרטנית פעמי שבוע, ישתלב בקבוצה טיפולית בטראומה, ישתלב לימודי תורה פעמי שבוע ויעבוד בחב' אולני.

ה. מכתב של בני משפחת המנוח שמתאר את סבלתה מאז הריגת המנוח.

.4 הוועדה דחתה את בקשתו של העוטר לשחרור מוקדם תוך שהיא מדגישה כי "חרף ההליך העמוק והמשמעותי ש עבר, הוא טרם בשל לשחרור ועליו להעמיק ולהמשיך בטיפול עד שהועמדה תרגיש שהיא ניצבת על קרקע בטוחה".

.5 הוועדה התקיישה לסללה של משפחת המנוח, למשכה הארוך של תקופת התנאי ולסוג העבירה בה הורשע העוטר, נסיבותה, ומסוכנות הנש��פת מכך, והעמידה בראש מעיניה גם את טובת הציבור.

החלטה זו היא נושא העתירה שבפנינו.

נימוקי העתירה:

.1 קריית ההחלטה מלמדת כי נגד עני הוועדה עמדו שתי מטרות עיקריות : לרצות את בני המשפחה הקרוב, ולתרום את תרומתה למלחמה נגד האלימות, אך בנגד להנחות הפסיכה, הוועדה לא מפרטת ברמת הפירוט הסבירה שנדרשת ממנה מה מקור הסמכות החוקית ומהם הטעמים המצדיקים את דחינתה הבקשה לשחרור מוקדם בזמן של מטרות אלה.

.2. ההחלטה על שחרורו המוקדם או המשך מאסרו של אסיר מתמקדת בשלושה: במידה המסווגות שתשיקף ממנה לציבור אם ישוחרר; בסיכוי שיקומו לאחר שחרורו; ובהתנגדותו בין כותלי הכלא.

.3. העוטר עומד בכל התנאים המאפשרים שחרור מוקדם מהニימוקים הבאים:

א. הוועדה אינה מייחסת לעוטר מסוכנות, גם לא כזו הנלמדת מהעבירה נושא מאסרו ונסיבותה.

ב. החלטת הוועדה אינה מסתייגת מחותמת הדעת המציגות של הגורמים המטפלים והশקמים ומצטרפת אליהם בציון התנגדותם המופתית והתקדמותם המרשימה של העוטר בין כתלי הכלא במהלך מאסרו הממושך.

כעולה מהדו"ח הסוציאלי השתלבתו של העוטר במסגרת הטיפול והשיקום השונות החלה כבר עם ראשית מאסרו ועמדה במחבן לארוך כל תקופה המאסר הממושך. גם אם היו כמה מעידות, הרי שמדובר בשנים הראשונות של המאסר, ומאז שנת 2008 אין כל מידע שלילי לגבי העוטר.

ג. התמונה המתקבלת מהדו"ח הסוציאלי ומוחות דעת של הגורמים המקטיעים ביחס לסייעו העוטר להשלים את שיקומו מחוץ לכותלי הכלא בהירה וGBT. גורמי הטיפול דיווחו כי העוטר מפיק תועלת מערכת בעלת גבולות ברורים והוא זוקק ל"לויי ותמייה אינטנסיביים לאחר שחרורו". על רקע זה בא המלצת הגורמים המקטיעים להמשך השיקום לאחר שחרור העוטר במסגרת תוכנית רשות א"א התואמת את צרכיו.

.ד. במסגרת תוכנית רשות א"א המוצעת ישתתף העוטר בשיחות טיפוליות פרטניות וכן בקבוצה טיפולית המתמקדת בטראותה. נתון זה הינו בעל חשיבות מיוחדת שכן העוטר אובדן כסוגול מתופעות פוסט-טריאומטיות על רקע המקרה ורגשות האשמה שמצויפים אותו. בנוסף לכך העוטר יושלב בשיעורי תורה פעמיים בשבוע ויעבוד מיד יום כמחסנאי.

.4. העוטר נמצא בשנה וחצי האחראות במסגרת שיקום פרטני המיועד לאסירים שנוטרו 18 חודשים לרצוי שני שלישים מעונש מאסרם המלא.

הutowר סיים למעשה את מסלול השיקום באגף השיקום של הכלא והמשך שהותו שם במסגרת שיקומית כלל איו בטוח. בנסיבות אלה העוטר לא יכול להפיק תועלת מהמשך מאסרו כשהוא אינו משולב במסגרת שיקומית לבטח לא במסגרת אינטנסיבית והדזקה כפי שמצוע בתוכנית רשות א"א.

.5. הוועדה לא נתנה מקום ראוי לחווות הדעת ולהמלצות של הגורמים המקטיעים, לרבות רשות א"א, הממליצים על שחרורו המוקדם של העוטר ולא נימקה את התנגדותה לעמדת הגורמים המקטיעים, אלא הסתפקה באמירה כללית ומעורפלת בדבר הצורך בהמשך הטיפול והעמקתו במסגרת המאסר עד שהוועדה תרגיש שהוא ניצבת על קרקע בטוחה.

.6. סמכותה של ועדת השחרורים לקבל החלטה בנגדן להמלצת הגורמים המקטיעים אמונה שרירה וכיימת אך סמכות זו אינה פוטרת את הוועדה מחובבתה לקבל את ההחלטה על יסוד בחינה מדוקדקת

של חוות הדעת והמלצות הגורמים המקצועים.

.7. העותר ביצע את העבירה בהיותו כבן 20 שנה והוא בן 22.

זו הרשותו הראשונה של העותר, אשר עבר דרך ארוכה בעשר השנים בהן הוא נמצא בכלל. הוא נשא אישת ונולד לו ילד. העותר השתתף בטיפול פרטני במשך 18 חודשים האחרונים, תוך שהוא נושא כל יום - ללא ליווי - למקום העבודה, שהוא שם ללא פיקוח, וחזור בערב לבית הסוהר.

.8. בדין ביום 8.7.14 בפנינו טען ב"כ העותר שבuckenot החלטת הוועדה נושא העתירה הוצאה העותר מאגף השיקום והופסקו חופשונו לאחר שבמשך 18 חודשים יצא לעבוד מחוץ לבית הסוהר ללא ליווי ולא פיקוח.

לטענתו, אין בהנגדות משפחת המנוח לשחררו של העותר כדי להצדיק את ההחלטה הוועדה שכן במקרה אחר שבו ריצה נאם כ- 13 שנות מאסר בגין הריגה הוא שוחרר על תנאי למטרות התנגדות משפחת המנוח.

ב"כ העותר טען שהעותר נתרם מהשתתפותו בקבוצה הטיפולית ולא נתרם רק מהשתתפותו במשפט מבויים.

.9. בדין ביום 14.7.15 טען ב"כ העותר שהעותר נאסר בגין צער בעיר בגל אירוע ספונטני ולא מתוכנן ובמהלך מאסרו עבר תהליך שיקומימשמעותי.

העותר אינו מסוכן וכל רצונה של הוועדה היה לתת מזור למשפחת הקורבן.

ב"כ העותר טוען שתוכנית רשותה הייתה לגבי העותר היא מצוינת ויש לו מקום עבודה מסודר. לאחר תום תקופה הפיקוח של רשותה ניתן תוכנית שיקומית פרטית להנחת דעתה של הוועדה ובאות לא ימציא תוכנית כזו תהיה הוועדה מוסמכת להפקיע את רישוין האסיר שלו.

.10. העותר טוען בדבריו בפנינו שהוא נמצא מזה 5.5 שנים בתהליכי טיפול ושיקום, לרבות טיפול רפואי וקבוצת "שליטה בכעסים", ולימדו אותו שם יש לו בעיה של עצבים ולחץ עליו לפני גורם המטפל.

תגובה ב"כ היועם" ש:

.1. הוועדה נימקה את החלטתה וציינה במפורש כי לא נסתור מעיניה ההליך הטיפולי שעבר העותר, אך אין מדובר בהליך שמאפשר לשחררו שחרור מוקדם וציינה מפורשת כי יש צורך בעומקתו הטיפולי בטרם מתן החלטה בעניינו.

מסוכנותו של העוטר, כפי שבאה לידי ביטוי בהחלטת הוועדה, הינה בבחינת שיקול נכבד בשיקולי הוועדה באמ להיעתר לבקשתו. חרף ההליך הטיפולי שעבר העוטר בין כתלי הכלא, עדין סבורים הגורמים המטפלים כי במצבו לחץ וחוסר וודאות הוא זוקק לתמיכה והכלה, וכן ללוויו ותמייה אינטנסיביים לאחר שחרורו. לכך מתווספת החומרה היתירה הנעוצה בעבירה שביצע ושבגינה הוא מרצה את מאסרו, כאשר גדע חייו של אחר על רקע ריב ספרוני בין כלבים.

3. התנהגותו של העוטר בכלל לא הייתה ללא דופי, כעולה מהמידע שהוגש בעניינו.

4. ב"כ המשיב טענו במהלך הדיונים בפנינו שגם אם העוטר עבר קורסים שונים אין מקום לשחררו בטרם הוועדה תהיה בטוחה שחררו לא יסכן את הציבור לאור חומרת העבירה שביצע, שמלמדת על היותו חסר רון.

ב"כ המשיב הפנו לדו"ח הסוציאלי לפיו העוטר זוקק לטיפול וליווי אינטנסיבי לאחר שחרורו וכך שהפיקוח של רשות א' יהיה רק לשנתיים מトー' 5 שנים הריש�ן.

5. במהלך הדיון ביום 15.7.14 התנגדה ב"כ המשיב שהעוטר יהיה בטיפול רשות א' במשך שנתיים לאחר שחררו וביתרת תקופת הריש�ן יהיה בפיקוח בתנאי תוכנית שיקומית פרטית להנחת דעת הוועדה שכן התנהגותו במהלך מאסרו לא הייתה ללא דופי וגם לפי הדו"ח הסוציאלי במצבו לחץ הוא זוקק לתמיכה וספק אם הוא נתרם במהלך השיקום הקבועתי.

ב"כ המשיב ביקשה להתחשב בעמדת משפחת המנוח והצעה לבחון את שחררו המוקדם של העוטר בעוד שנה.

דין והכרעה

1. איןנו שותפים לטרוניה שהביע ב"כ העוטר על כך שהועמדה לקחה בחשבון לצורכי החלטתה את עמדתם הנחרצת של בני משפחת המנוח, שהתנגדו בכתב ובע"פ לשחררו של העוטר על תנאי.

2. הוועדה נתנה ביטוי נאמן לזכות החוקית של בני משפחת נפגע עבירה להביע את עמדתם בעניין שחררו המוקדם של העוטר ממאסרו כפי שנקבעה בסעיף 19(א) לחוק זכויות נפגעי עבירה וכפי שהוכרה גם ע"י הפסיקה (ראה סעיפים 45-59 דינה של כב' השופטת פרוקצ'יה ברע"ב 08/2010 מדינת ישראל נ' גנימאת, ניתן ביום 20.7.09).

בסעיף 12 לפסק דין ברע"ב 05/2011 פלוני נ' ביהם"ש המחווי בת"א-יפו, קבע כב' השופט רובינשטיין כדלקמן:

"(12) דגש מיוחד הושם על-ידי המדינה באינטראס של נפגעת העבירה, תוך שהזוכה בצדק סדרת החיקוקים, כולם מוחמש השנים האחרונות, הנדרשים לזכויותיהם של נפגעי עבירה. על מנת חשובה וחיונית זו התריע עוד משכבר הנשיא שmag (דנ"פ 3750/94 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד מו(4) 621, 631-630): "בזמןנו נשכח לא אחת, כי כבוד האדם הוא לא רק כבודו של הנאשם, אלא גם כבודו של המתلون, העד, הקרבן ... כבוד האדם מקיף את כל יצורי האנוש". בסעיף 1 לחוק זכויות נפגעי עבירה תשס"א-2001 ציין המחוקק כי "חוק זה מטרתו לקבוע את זכויותינו של נפגע עבירה ולהגן על כבודוadam, בלי לפגוע בזכויותיהם על פי דין של חשודים, נאים וnidonim". הנה המגמה בתמציתה: אכן, נעשה רבות למען כבודו של החשוד, הנאשם, העצור, האסיר, וראו שכך - עצורים ואסירים, למשל, הם מן החלשות שבחוליות החברה - אף הקרבן נושא את צלקות העבירה על גופו ועל נפשו, וכדברי השופטת בינייש בע"פ 1899/2004 ליבובי נ' מדינת ישראל" עבירות מין חמורות שקולות כנגד רצח נפשו של הקרבן". לפיכך ניתן לנפגע עבירות כאלה זכות להביע עמדתו בפני ועדת שחרורים (סעיף 19 לחוק זכויות נפגעי עבירה; וראו סעיף 7(ג) הנזכר לחוק שחרור על תנאי, שנחקק בסמוך לחוק זכויות נפגעי עבירה). ראו גם חוק מגבלות על חוזרטם של ערביין מין לסייעת נפגע העבירה, תשס"ה-2004 וחוק הגנה על הציבור מפני ערביין מין, תשס"ו-2006; לשיטת המדינה, המזכיר במלול בדוקטרינה משפטית חדשה. אני נכוון להציג לדוקטרינה זו. היא توאמת את כבוד האדם, את השαιפה לחברת קינה, את השכל הישר. המקרה מספר את פרשת ההתעללות המינית של אמןון בן המלך דוד באחותו תמר, שזעקה "אל אחיך, אל-תענני, כי לא-יעשה כן בישראל, אל תעשה את הנבליה הזאת; ואני אננה אוליך את חרפתך ואתה תהיה אחד הנבלים בישראל....".
 (שמואל ב' י"ג, י"ב-ו"ג) זעקה זו חוצת דורות".

3. עיון בהחלטת הוועדה נושא העתירה מעלה שהוא אמרם התייחסה לסללה של משפחת המנוח, שגם אנו איננו מתעלמים ממנו, אף היא ביססה את ההחלטה על מסוכנותו של העוטר ועל כך שחרף ההליך הטיפולי שעבר הוא טרם בשל לשחרור, במיוחד תקופת הרישון הארוכה.

4. אף לנו, כמו הוועדה, איןנו מתעלמים מההילכים הטיפוליים שעבר העוטר במהלך מאסרו כפי שמתוארם בדוח הסוציאלי שהוצג בפני הוועדה ובפניו אף בסוף הדוח, והדברים אינם מתיחסים להשתתפותו של העוטר בהליך של משפט מבויים, נכתב שהנתנהלותו של העוטר באגף השיקום היא חיובית מבחינה תעסוקתית ותפקודית **"אולם לעיתים במצבו לחץ וחוסר ודאות זוקק לתמיכת ולהכללה"** (ההדגשה לא במקור).

5. יש כאמור לעיל, אף מבלי להתייחס למידע מהשנים 2006-2010 שהוצעו בפנינו, כדי להוכיח את ההחלטה הוועדה, במיוחד תקופת הרישון הארוכה (5 שנים) שרך בחלק ממנו (שנתיים) יהיה העוטר כפוף לתוכנית ראש"א ובהתחשב במסוכנותו של העוטר כפי שהוא לביטוי בנסיבות של הריגת המנוח ובמניע שגורם לה.

6. במהלך הדינום שקלנו לצרף לתוכנית השיקומית של רשות א תוכנית שיקומית פרטית בתום תוכנית רשות, הצעה לה הסכים ב"כ העותר והתנגדה ב"כ המשיב, אך נראה לנו ש不留וב זהה, לא רק שיתכן שיש בו כדי לעורר קשיים מוחותיים ומעשיים שונים, כגון הצורך לקבוע זמן רב מראש מידת התאמה של תוכנית פרטית עתידית לשיקומו של האסיר ולהפגת מסוכנותו, אלא שבנסיבות המקרא שלפנינו מילא אינו אפשרי נוכח האמור בסיפה הדו"ח הפסיכיאטרי.
7. לאור כל האמור לעיל, החלטת הוועדה נשוא העתירה אינה חרוגת ממתחם הסבירות ולא לוקה בפגיעה מפגמי המשפט המנהלי שמצדיק התערבות ערוכה שיפוטית.
- העותר לא הוכיח בפני הוועדה ובפנינו לעת זו שהוא ראוי לשחרור על תנאי, כפי שניתן לעשוות במיוחד נוכח העבירה בה הורשע ומשך תקופת הרישון.
- חזקת על שב"ס שימוש בהליך הטיפולי בעותר ולא יפגע בתנאי מסרו בשל החלטת הוועדה ודוחית העתירה.
8. אנו דוחים את העתירה.

ניתן והודע היום י"ד אלול תשע"ד, 09/09/2014 במעמד ב"כ הצדדים והעותר.

ד"ר שמואל בורנשטיין,
שופט

זהבה בוסתן, שופטת

**אברהם טל, נשיא
אב"ת**